

Iso Masihning Vahyi — Ikkinchi raqam

Ahd Nomlari

Jeff Pippenger

2023-08-10

Dastlab ayrim asosiy tayanch nuqtalarni bayon etish maqsadida avvalgi maqolalarga ko‘p narsalarni joylashtirdim. Endi esa muhokama qilinayotgan mavzuga yanada aniqroq e‘tibor qaratishga harakat qilaman. Sabr-toqatingiz uchun rahmat.

Eng boshidan boshlab, Xudo O‘zining kimligi va qanday Zot ekanligi haqidagi tushunchamizni kengaytirishga intilib kelgan. Bu ishda U insonlarga O‘zi haqida ochib berilgan narsani anglashga yordam berish uchun bir necha usullardan foydalangan, va ana shu usullardan biri “ismlar”dan foydalanishidir — Muqaddas Yozuvlarda Xudoga berilgan ko‘plab ismlar ham, shuningdek Uning tanlangan vakillariga berilgan ismlar ham. U yovuzlikning ham, yaxshilikning ham vakillarini tanlaydi.

U, shuningdek, O‘zining tanlangan ahd xalqining davriy boshqaruv o‘zgarishlaridan tarix davomida O‘zining fe‘l-atvori haqidagi tushunchani bosqichma-bosqich ulug‘lash uchun foydalangan. Shuning uchun ahdga asoslangan davriy boshqaruv o‘zgarishlari tarixi ham turli yo‘llar bilan Uning fe‘l-atvori va tabiati haqidagi haqiqatning ulug‘lanishini ifoda etadi.

Vahiy kitobining birinchi bobiga keyingi boblar uchun muqaddima va kalit sifatida yondashsak, unda boshlang‘ich bobda butun kitobning qolgan qismiga ta‘sir ko‘rsatadigan ayrim haqiqatlarni topamiz. Ana shu haqiqatlardan biri Iso Masihning kimligi bilan bog‘liq bo‘lib, bu shunchaki Uning Alfa va Omega ekanligi bilangina cheklanmaydi. Agar bir haqiqat Vahiy kitobining birinchi bobida bayon etilgan bo‘lsa, u, shubhasiz, so‘nggi avlod uchun sinovchi hozirgi haqiqatdir; bu so‘nggi avlod esa Butrus tomonidan “tanlangan avlod” deb belgilangan avloddir.

Biz tadqiq etib kelayotgan Masih tabiatining sifatlaridan biri shuki, Masih boshlanishni oxiridan turib aniqlaydi. Masihning ko‘plar bilan bir hafta uchun ahdni tasdiqlagan vaqti tom ma‘nodagi Isroildan ruhiy Isroilga o‘tgan ahdiy davriy o‘zgarishni ifodalaydi. Muqaddas Bitiklarda ko‘rsatilgan, barchasi Masihning tabiati va zotiga doir bilimning ortib borishini ifodalovchi davriy o‘zgarishlar quyidagilar edi: Abram, Ishoq, Yoqub, Yusuf, Muso, Masih, William Miller va bir yuz qirq to‘rt ming. Bu chiziq ustiga qo‘yilgan, Vahiy kitobining ikkinchi va uchinchi boblaridagi yetti jamoat orqali ifodalangan Xudoning jamoatiga oid yetti davrni ko‘rsatadigan davriy o‘zgarishlarning yana bir chizig‘i ham bor, ammo hozircha ularga to‘xtalmaymiz. Odam Ato va Momo Havo bilan ham, ularning qulashidan oldingi va qulashidan keyingi holat orqali ifodalangan bir davriy o‘zgarish bo‘lgan, va, albatta, Nuh davrida to‘fondan oldingi davrdan to‘fondan keyingi davrga o‘tgan davriy o‘zgarish ham bo‘lgan. Bu chiziqlarning barchasi biz ko‘rib chiqayotgan nurga o‘z hissasini qo‘shadi, ammo hozir biz tanlangan xalqqa e‘tibor qaratmoqdamiz.

Masih ahd haftasining boshida O‘z xizmatini boshlaganida, suvga cho‘mdirildi.

Iso suvga cho‘mdirilgach, darhol suvdan chiqdi; va mana, osmonlar Unga ochildi, va U Xudoning Ruhini kaptarday tushib, O‘zining ustiga qo‘nayotganini ko‘rdi. Va mana, osmondan: “Bu Mening sevikli O‘g‘limdir, Undan Mamnunman”, — degan ovoz eshitildi. Matto 3:16, 17.

Iso suvdan chiqib, shu tariqa ahd haftasini boshlagan paytda, Xudoning ilk so‘zlari Otaning Iso Xudoning O‘g‘li ekanini e‘lon qilishi bo‘ldi. Agar biz “birinchi bor tilga olinishi qoidasi”ni tushunsak, bu haqiqat nihoyatda qudratlidir. Agar tushunmasak, unchalik emas.

Boshida Xudo osmonni va yerni yaratdi. Yer esa shaklsiz va bo‘m-bo‘sh edi; zulmat tubsiz chuqurlik yuzini qoplagan edi. Xudoning Ruhi esa suvlar yuzi uzra harakat qilar edi. Ibtido 1:1, 2.

Ibtidoda bo‘lgani kabi, moylash marosimida ham Xudolikning uch Shaxsi aniqlab ko‘rsatilgan.

Iso Xudoning O‘g‘li, Dovudning O‘g‘li va Inson O‘g‘li ekani haqidagi haqiqat keyingi uch yarim yil davomida kotiblar va farziylarga muttasil bezovtalik keltirdi. Iso suvga cho‘mganida, bashoratli ma’noda Isodan Iso Masihga aylandi. Iso suvga cho‘mganda, U “Masih” bo‘ldi; bu “moylangan zot” degan ma’noni anglatadi va ibroniychada bu so‘z “Messiya”dir. Albatta, ibroniylar bir Messiyani kutishar edi va ular Uning Dovudning O‘g‘li bo‘lishini bilishardi. U yer tarixining eng muqaddas uch yarim yilini boshlash uchun “moylanganda”, Muqaddas Ruhning tushib kelayotganini ko‘rdi va Otasining so‘zlaganini eshitdi.

Bu juda teran bir moylanish marosimi edi; unda U va Uning ishi haqida e‘lon qilingan xabar shundan iborat ediki: “U Xudoning O‘g‘li edi”. Yahudiylar uchun bundan ham dahshatlisi shuki, U nafaqat Xudoning O‘g‘li edi, balki Xudoning O‘g‘li sifatida — aslida O‘zi Xudo ekanini da’vo qilgan edi. Yahudiylar buni o‘z tushunchalariga ko‘ra shunday kufrona da’vo deb bilgan narsaga aslo toqat qila olmadilar! Yahudiylar uchun bu mushkul holat, Ibrohimning mushkul holatidir, chunki Ibrohim yahudiylarning otasi, ahdning otasi, shuningdek ahd shartlariga rioya qilish uchun talab etiladigan imonning timsoli edi.

Ibrohimning Xudo bilan ahdiy munosabatga kirishish uchun zarur bo‘lgan imon haqidagi misoli shuni talab qiladiki, sizning imoningiz sinovdan o‘tkazilsin. Ibrohimning sinovi, uning imoni haqiqiy ekanini yoki gumon ekanini isbotlashi kerak bo‘lgan bu sinov, u Xudoning kalomiga ergashadimi-yo‘qmi — hatto u Xudoning avvalgi kalomiga ziddek ko‘ringan taqdirda ham — shuni namoyon etishga asoslangan edi. Ibrohim inson qurbonligi qotillik ekanini va u o‘sha paytda o‘zi orasida yashab turgan butparast xalqlarning butparastona amallarini ifoda etishini bilardi. Kotiblar va farziylar o‘zlarining ahd tarixining boshidanoq Xudo yagona Xudo ekanini bilishar edi, va ular Iso O‘zini ikkinchi bir Xudo deb da’vo qilayotganini ham bilishar edi. Ular o‘zlarining oxirgi sinovi bilan sinalayotgan edilar.

Eshit, ey Isroil: Egamiz Xudoyimiz yagona Egadir. Qonunlar takrori 6:4.

Muso avvalgi oyatni qayd etgan voqealar tarixida, Xudo allaqachon Musoga shu vaqtdan boshlab O‘zini Yahova nomi bilan tanitishi lozimligini aytgan edi. Endi U faqat Rabbiy Qudratli Xudo sifatida emas, balki o‘sha vaqtdan e’tiboran Yahova sifatida tanilishi kerak edi. O‘z ismlarida

ifodalanganidek, O‘z tabiatini anglashni yanada ulug‘layotgan ayni shu tarixning o‘zida, U qadimgi Isroilga Xudo bitta Xudo ekanini ham qat‘iy ravishda bildirayotgan edi. Masihning davridagi yahudiylar bundan nimani o‘ylashlari kerak edi?

Xizmati keyinroq Quddusga tantanali kirishning cho‘qqisiga yetganida, yahudiylar Iso bolalarga O‘ziga hamdu sano aytishlariga yo‘l qo‘yayotganidan yana bir bor hayratdan lol qoladilar.

Oldinda yurib, ortidan ergashib kelayotgan olomonlar faryod qilib: “Dovud O‘g‘liga hosanna! Egamiz nomi bilan kelayotgan zot muborakdir; oliylarda hosanna!” — deb aytardilar. Matto 21:9.

Farziylarni aqldan ozdirgan qo‘shiqning misrasi Isoni Dovudning O‘g‘li deb tanitgan, shu bilan birga Dovudning O‘g‘li Rabbiyning nomi ekanini ham bildirgan qism edi. Uning xizmatining boshida, tantanali kirib kelishida va, albatta, xochda, bu bahs Iso nomi ustidagi g‘alayonni ham o‘z ichiga oladi.

Shunda yahudiylarning bosh ruhoniylari Pilatga dedilar: “Yahudiylarning Podshohi” deb yozmang; balki, “Men yahudiylarning Podshohiman”, degan deb yozing. Yuhanno 19:21.

Albatta, Pilat yozuvni “Menman, yahudiylarning Shohi” deb o‘zgartirganida, mohiyatan to‘g‘ri bo‘lgan bo‘lardi, chunki “Menman” Iso O‘zi haqida qayta-qayta bayon qilgan ism edi. Albatta, ana shunday nuqsonli mantiqni, ayniqsa bu xoch voqeasi haqidagi rivoyat bo‘lganida, Xudoning Kalomini o‘zgartirish uchun qo‘llash — odamlar hech qachon qilmaydigan narsa, shunday emasmi? Iso “yahudiylarning Shohi” edi, ammo U ayni paytda “Menman” ham edi; shu bois “Menman, yahudiylarning Shohi” degan bayon ma‘lum ma’noda to‘g‘ridir, biroq masala bu emas.

Uch yarim yilning boshidan, o‘rtasi davomida va oxirigacha Uning nomi tashvish va qo‘zg‘alish nuqtasi bo‘ldi. Ahdga oid ismlar qatori haqida anglanishi lozim bo‘lgan ko‘p narsalar bor, biroq bu yerda men qadimgi Isroilning oxirida yahudiy jamoatida Masihning nomi bilan bog‘liq bir silkinish bo‘lganini ko‘rsatmoqchiman. Dovudning O‘g‘li sifatida U Masih bo‘lish vakolat-belgilariga ega edi; Xudoning O‘g‘li sifatida (ya‘ni O‘zi ham Xudo bo‘lish ma‘nosida) va Inson O‘g‘li sifatida Iso tanlangan xalq uchun ulkan bir sinovni taqdim etdi. Ularning ahd tarixining boshida Muso Xudo yagona Xudo ekanini shu qadar aniq bayon etgan bo‘lsa, bu odam qanday qilib O‘zini ham Xudo, ham Xudoning O‘g‘li deb da‘vo qilishi mumkin edi?

Biroq Masihning odamlar orasida yurganining maqsadi aynan shu edi. Xudo O‘ziga odamlarni yarashtirayotgan holda Unda edi, va U buni odamlarga Isoyni ko‘rishga imkon berish orqali amalga oshirayotgan edi; Iso esa ochiq va bevosita tarzda, agar siz Uni ko‘rgan bo‘lsangiz — Otani ko‘rgan bo‘lasiz, deb ta‘lim bergan edi. Bu tarix tom ma‘nodagi Isroilning Xudoning tanlangan xalqi sifatida yakun topishini ifodalaydi, va boshida Xudo kim va qanday Zot ekani haqida bahs-munozara mavjud edi.

Fir‘avn dedi: “Egamiz kim ekan, men Uning ovozigacha quloq solib, Isroilni qo‘yib yuboray? Men Egamizni tanimayman va Isroilni ham qo‘yib yubormayman”. Chiqish 5:2.

Fir'avn nafaqat Xudo haqidagi bilimga qarshi ateistik qarshilik ramzini ifoda etmoqda, balki Ibrohimning Xudosi haqidagi Misrcha tushunchani ham ifoda etmoqda. Va Rabbiiy qayta-qayta aytgan ediki, Uning Misrdagi mo'jizaviy amallari insoniyatga Uning kim ekanini bilib olishiga imkon berish uchun edi. Xudoning tanlangan xalqi sifatidagi haqiqiy Isroilning boshlanish tarixi oxirzamonning timsolidir.

Har ikkala tarixda ham Xudo kim va nima ekanligi haqidagi tushunmovchilik mavjud bo'lib, bu Uning turli nomlari bilan bog'liqdir; ammo bizning ko'rib chiqishimiz uchun bundan ham muhimrog'i shuki, tanlangan xalq sifatidagi Isroilning yakunidagi Masih tarixidan ayon bo'ladiki, yahudiylarning o'z Masihini qabul qilishda qoqilishlarining asosiy sabablaridan biri shunda ediki, ular o'z ahd tarixining boshida Xudoning Kalomi Uning yagona Xudo ekanini bildirganini bilardilar. Naqadar mushkul holat!

Shundan keyin ular Uning oldiga endi hech qanday savol berishga jur'at eta olmadilar. Va U ularga dedi: Qanday qilib ular Masihni Dovudning o'g'li deyilar? Holbuki, Dovudning o'zi Zaburlar kitobida shunday deydi: "Egam Rabbimga dedi: Men dushmanlaringni oyoqlaring ostiga poyandoz qilgunimcha, Mening o'ng tomonimda o'tir." Demak, Dovud Uni Rabbim deb atar ekan, qanday qilib U uning o'g'li bo'ladi? Luqo 20:40–44.

Bu yahudiylar uchun savol-javoblarning yakuniy davridir, chunki o'sha muloqotdan keyin "endi Unga mutlaqo biror savol berishga jur'at eta olmadilar." U endigina adashgan xonadon uchun O'z xizmatidagi so'nggi savolga javob bergan edi (vahiyiy rivoyatda esa har doim adashgan bir xonadon bo'ladi), so'ngra U O'z ismining "Dovudning O'g'li" ekani, va shu bois Masih ekani mavzusini ko'taradi. Uch yarim yil davomida butun tortishuv Uning fe'l-atvori va tabiatini ifoda etuvchi turli nomlarini o'z ichiga oladi. Uning ismiga boshida, suvga cho'mishida murojaat qilinadi, so'ngra yo'qolgan xonadon bilan bo'lgan so'nggi muloqotida tantanali kirishda va xochda, shuningdek xushxabarlardagi boshqa parchalarida ham unga murojaat qilinadi.

Iso alayhissalomning savoliga javob berayotganida, farziylar Isoning atrofiga yaqin yig'ilgan edilar. Endi U ularga yuzlanib, bir savol berdi: "Masih haqida nima deb o'ylaysizlar? U kimning O'g'lidir?" Bu savol ularning Masih to'g'risidagi e'tiqodini sinash uchun, — uni ular shunchaki inson deb biladilarmi yoki Xudoning O'g'li deb biladilarmi, shuni ko'rsatish uchun berilgan edi. Bir ovozdan javob berdilar: "Dovudning O'g'li." Bu bashorat Masihga bergan unvon edi. Iso O'zining ilohiyligini qudratli mo'jizalari bilan namoyon qilganida, kasallarni sog'aytirib, o'liklarni tiriltirganida, xalq o'z orasida so'rar edi: "Bu Dovudning O'g'li emasmi?" Suriy-Finikiyalik ayol, ko'r Bartimay va yana ko'plar Undan yordam so'rab shunday nido qilgan edilar: "Menga rahm qilgin, ey Rabbim, Sen Dovudning O'g'lisan." Matto 15:22. U Quddusga minib kirib kelayotganida, Uni quvonchli hayqiriq bilan qarshi olgan edilar: "Dovudning O'g'liga Hosanna! Egamiz nomi bilan Kelayotganga baraka bo'lsin." Matto 21:9. Va o'sha kuni ma'baddagi kichik bolalar ham shu shodiyonali madhni takrorlagan edilar. Ammo Isoni Dovudning O'g'li deb ataganlarning ko'plari Uning ilohiyligini tan olmadilar. Ular Dovudning O'g'li ayni paytda Xudoning O'g'li ham ekanini tushunmadilar.

“Masih Dovudning O‘g‘li edi, degan bayonotga javoban Iso shunday dedi: «Unda qanday qilib Dovud Ruhda [Xudodan bo‘lgan Ilhom Ruhi orqali] Uni Rabbim deb ataydi va shunday deydi: Egam Rabbimga dedi: Men Sening dushmanlaringni oyoqlaring ostiga poyandoz qilgunimcha, Sen Mening o‘ng tomonimda o‘tir? Bas, agar Dovud Uni Rabbim deb atasa, U qanday qilib uning o‘g‘li bo‘ladi?» Va hech kim Unga bir og‘iz ham javob bera olmadi; o‘sha kundan boshlab esa hech kim Unga endi savol berishga jur‘at etmadi.” The Desire of Ages, 609.

Uning Masih sifatida moylanishi va U qutqarish uchun kelganlar bilan bo‘lgan so‘nggi muloqoti Uning ilohiyligi, Uning ismlarining ramziyligi va, albatta, ilk tilga olish qoidasi haqida edi. Iso yahudiylar uchun bo‘lgan bevosita xizmatini haqiqiy Dovud tarixidan foydalanib, ruhiy Dovud haqida ta‘lim berish bilan yakunlaydi. Nega Dovud Egamiz Egamga U bilan birga taxtda o‘tirishni aytganida bu haqda fikr bildiradi? Chunki boshida shoh Dovud oxirida bo‘ladigan ruhiy Shoh Dovudni ifodalaydi. Isoning yo‘qolgan xonadonga aytgan so‘nggi bayonotini to‘g‘ri anglashning yagona yo‘li ilk tilga olish qoidasini qo‘llay bilish edi; agar siz bu qoidani bilmasangiz, buni amalga oshirib bo‘lmaydi.

Uning yo‘qolgan xonadonga aytgan so‘nggi bayonoti tushunilishi uchun “birinchi eslatish qoidasi”ni anglash talab etilar edi. Iso O‘zining so‘nggi bayonotida yo‘qolgan xonadonga haqiqatni taqdim etish uchun Dovud va Dovudning O‘g‘lidan foydalandi. Axir ular Dovud xonadoni bo‘lgan edilar. Shuning uchun Iso ota — Dovudni — olib, uni O‘g‘ilga (Dovudning O‘g‘liga) qaratdi; shuningdek, o‘g‘ilni (Dovudnikini) olib, uni o‘z otasi — Dovudga — qaratdi. U Otani farzandga qaratdi; xuddi Ilyosning xabari “oxirgi kunlar”da shunday qilishi bashorat qilinganidek. Bu Uning qadimgi, zohiriy Isroilga aytgan so‘nggi xabari edi va bu Ilyos xabari edi, chunki u birinchi eslatish qoidasi asosiga qurilgan edi. Demak, birinchi eslatish qoidasi Isoning xabarini ham aynan shu qoidaga asoslangan Ilyos xabari ekanini tasdiqlaydi. Birinchi eslatish qoidasi shuni talab qiladiki, agar Yahyo Cho‘mdiruvchining Ilyos xabari yo‘qolgan Isroil xonadoniga qaratilgan so‘nggi ogohlantirish xabarining birinchisi bo‘lgan bo‘lsa, unda ularga berilgan yakuniy xabar ham Ilyos xabari bo‘lishi kerak edi. Va shunday bo‘ldi...

Bularning barchasi aytilgan ekan, endi men bularning barchasidan bir nuqtani birinchi eslatish qoidasi — Alfa va Omegaga asoslanib chiqaraman. Qadimgi Isroilning boshida Xudo kim va qanday Zot ekanini tushunish borasida bir tortishuv bo‘lgan edi; u qadimgi Isroilning oxiridagi ayni shu tortishuvning timsoli edi. Qadimgi Isroilning oxirida Masihning ishi yo‘qolgan Isroil xonadoniga Xudo kim va qanday Zot ekanini o‘rgatishni ham o‘z ichiga olgan edi. Oxir zamon tarixida Masihga qarshilik bo‘lgan bo‘lib, u boshida o‘rnatilgan asl haqiqatga asoslangan edi. Zamonaviy ruhiy Isroil ham o‘z tarixida xuddi shu bashoratli xususiyatlarga ega bo‘ladi.

Adventizmning boshida, tarixchilar bizga Milleritlar asosan ikki xristian konfessiyasidan tarkib topganini ma‘lum qiladilar: metodistlar va Christian Connection. Metodizmning asosiy e‘tiqodlari to‘g‘ri xristian turmush tarzida yashashga asoslangan edi. Ularda “usul” bor edi. Christian Connection’ning asosiy e‘tiqodi esa, qisqacha aytganda, uchlik haqidagi katolik ta‘limotiga qarshilikdan iborat edi.

Tadqiqotlarim yetib borgan darajada, Milleritlarning deyarli butun rahbariyati Christian Connectionning o'sha ta'limotiga sodiq bo'lgan. Yettinchi kun Adventistlari Islohot Harakati (SDARM)ning hanuzgacha "anti-trinitarianizm" haqidagi dastlabki Millerit tushunchasini saqlab kelayotgan va targ'ib qilayotgan ko'plab tarmoqlari mavjud. Kashshoflarning tushunchasini saqlab qolayotganlar uchun bir muammo (va hozirgi bahs-munozaraning manbai) shundan iborat bo'lgan va doimo shunday bo'lib qoladi: Sister White ular tutib turgan va targ'ib qilayotgan aqidaviy nuqtai nazarga bevosita qarshi chiqadigan ko'p va turli parchalariga qanday javob berish kerak?

"Menga shunday deyish buyurilgan: ilg'or ilmiy g'oyalarni izlayotganlarning qarashlariga ishonib bo'lmaydi. Quyidagiga o'xshash tasvirlar keltiriladi: 'Ota ko'rinmas nur kabidir; O'g'il gavdalangan nur kabidir; Ruh esa atrofga yoyilgan nurdur.' 'Ota shudringga o'xshaydi, ko'rinmas bug'; O'g'il go'zal shaklda to'plangan shudringga o'xshaydi; Ruh esa hayot maskaniga tushgan shudringga o'xshaydi.' Yana bir tasvir shunday: 'Ota ko'rinmas bug'ga o'xshaydi; O'g'il qo'rg'oshindek bulutga o'xshaydi; Ruh esa yog'ib tushgan va tetiklashtiruvchi qudrat bilan ta'sir etayotgan yomg'irdir.'"

"Bu spiritistik tasvirlarning barchasi shunchaki hech narsadir. Ular nomukammal va haqiqatga to'g'ri kelmaydi. Ular yer yuzidagi hech qanday o'xshatish bilan qiyoslab bo'lmaydigan Ulug'vorlikni zaiflashtiradi va kamsitadi. Xudoni Uning qo'llari yaratgan narsalar bilan qiyoslab bo'lmaydi. Bular insonning gunohlari tufayli Xudoning la'nati ostida azob chekayotgan oddiy yeriy narsalardir. Otani yerga oid narsalar bilan tasvirlab bo'lmaydi. Ota tanada ilohiyatning butun to'liqligidir va foni ko'zga ko'rinmasdir."

"O'g'il — zohir qilingan Ilohiyatning butun to'laligidir. Xudoning Kalomi Uni «Uning zotining aynan ifodasi» deb e'lon qiladi. «Chunki Xudo olamni shunchalik sevdi-ki, O'zining yagona tug'ilgan O'g'lini berdi, toki Unga ishongan har bir kishi halok bo'lmasin, balki abadiy hayotga ega bo'lsin». Bu yerda Otaning shaxsiyati namoyon etilgan.

"Masih osmonga ko'tarilgandan keyin yuborishga va'da qilgan Tasalli Beruvchi — bu Xudolikning butun to'liqligidagi Ruh bo'lib, Masihni shaxsiy Najotkor sifatida qabul qilib, Unga ishonadiganlarning barchasiga ilohiy inoyatning qudratini namoyon qiladi. Samoviy uchlikning uch tirik Shaxsi bor; ana shu uch buyuk Qudrat — Ota, O'g'il va Muqaddas Ruh — nomi bilan Masihni tirik imon orqali qabul qilganlar suvga cho'mdirilib, Masihda yangi hayot bilan yashashga bo'lgan sa'y-harakatlarida bu Qudratlar osmonning itoatkor fuqarolari bilan hamkorlik qiladilar." Maxsus Shahodatlar, B seriyasi, 7-son, 62, 63.

Ushbu parcha Ota, O'g'il va Ruhni "yerga oid narsalar" bilan ta'riflayotgan "ayrim kishilarning qarashlari"ni ko'rsatib beradi. So'ng u shunday deydi: "Otani yerga oid narsalar bilan tasvirlab bo'lmaydi." U aytayotgan ikki nuqtaga e'tibor bering, garchi ulardan biri go'yo ziddek tuyulishi mumkin. U, aytish joiz bo'lsa, uchta xudoni aynanlashtiradigan Xudolik haqidagi soxta bir ta'rifi ko'rsatmoqda. Bu Xudolikning soxta ta'rifidir, biroq u Xudolikning bu soxta ta'rifi noto'g'ri ekaniga, chunki unda Xudolikdagi xudolar soni ham noto'g'ri berilganiga doir hech qanday izoh bermaydi.

Shuningdek, e'tibor bering, u yerga oid narsalar Ota-ni tasvirlash uchun ishlatilishi mumkin emas, deb aytadi. Aynan shu bayonotning o'zida esa, u o'zi yerga oid narsalardan foydalanmoqda.

Farzandlarga, onalarga, otalarga, xolalarga va amakivachcha-holavachchalarga ega bo‘ladiganlar insonlarning o‘zidir. Iso esa bizga shuni aytadiki, osmondagi, yangilangan yerda endi nikohlanish bo‘lmaydi, chunki biz farishtalarga o‘xshash bo‘lamiz. Farishtalar orasida erkak va ayol farishtalar yo‘q. Insonlar bir-birlari bilan bo‘lgan munosabatlarini belgilash uchun qo‘llaydigan atamalar Xudo tomonidan bizga Uning tabiati va fe‘l-atvori haqida ta‘lim berish uchun ishlatilgan, ammo Xudoning fe‘l-atvori va tabiati haqida insonlarga ta‘lim berish uchun ilhom qo‘llagan “yerga oid narsalar”ning o‘zi ham nomukammaldir.

Bizga shunday xabar berilgan: “Samoviy uchlikning uch tirik Shaxsi bor” ... “Ota, O‘g‘il va Muqaddas Ruh.” Bu uch Shaxsga yerlik spiritistik tuyg‘ularni bog‘lash jirkanchlikdir, biroq “mana shu uch buyuk Kuchning nomi”ni Ilohiyatning Muqaddas Kitobdagi ta‘rifiga bog‘lash jirkanchlik emas.

Payg‘ambar ayolning aytishicha, Ilohiyatni tashkil etuvchi uch ulug‘ qudratning “nomi” Ota, O‘g‘il va Muqaddas Ruhdir. Har bir Muqaddas Kitob haqiqatida bo‘lgani kabi, satr ustiga satr tarzida bir joyga jamlanganda, to‘liq guvohlik vahiy qilingan har bir yo‘l belgidan iborat bo‘lishi lozim. Payg‘ambarlarning guvohliklari birlashtirilishi kerak. Doniyor Masihga Palmoniy nomini beradi (boshqa nomlar qatorida, ammo bu faqat bir misoldir). Yuhanno Uni Alfa va Omega deb ataydi, Muso esa Uni Yahova deb ataydi. Ellen Whitega ko‘ra, Uning nomi Ota, O‘g‘il va Muqaddas Ruhdir.

“Shayton — soxtani doimo zo‘r berib ilgari suradi — haqiqatdan uzoqlashtirish uchun. Shaytonning eng oxirgi aldovi Xudoning Ruhining guvohligini kuchsiz va ta’sirsiz qilib qo‘yishdan iborat bo‘ladi. ‘Vahiy bo‘lmasa, xalq halok bo‘ladi’ (Hikmatlar 29:18). Shayton Xudoning qoldiq xalqining haqiqiy guvohlikka bo‘lgan ishonchini larzaga keltirish uchun turli yo‘llar bilan va turli vositalar orqali ustalik bilan ish olib boradi.

“Guvohliklarga qarshi shaytoniy nafrat alangalantiriladi. Shaytonning faoliyati jamoatlarning ularga bo‘lgan ishonchini izdan chiqarishga qaratilgan bo‘ladi, chunki buning sababi shuki: agar Xudoning Ruhi tomonidan berilgan ogohlantirishlar, tanbehlar va maslahatlar e‘tiborga olinsa, Shayton o‘z aldovlarini olib kirish va jonlarni o‘z gumrohliklariga bog‘lab qo‘yish uchun bunchalik ravshan yo‘lga ega bo‘la olmaydi.” Selected Messages, 1-kitob, 48.

Bu parchadan qisqacha bir chet mulohaza. Yuhanno Xudoning Kalomi va Isoning guvohligi uchun Patmosga badarg‘a qilingan. Uchinchi farishtaning xabari uchun ikki maqsadli tinglovchi qatlam mavjud: Adventizmdan tashqarida bo‘lganlar va Adventizm ichida bo‘lganlar. Yuhanno shunday bir adventistni ifodalaydiki, u nafaqat Muqaddas Kitobga itoat etgani uchun dunyo tomonidan quvg‘in qilinmoqda, balki U bashorat Ruhi yozuvlariga itoat etgani uchun ham quvg‘in qilinmoqda. Bashorat Ruhiga qarshi yo‘naltiriladigan quvg‘in tashqaridan emas, ichkaridan keladi.

Qadimgi Isroil tarixining boshida, Misrda to‘rt yuz yil bo‘lganidan keyin, tanlangan ahd xalqi bo‘lishi kerak bo‘lganlar endi Shabbatni saqlamas edilar. Ular Masihning fe‘l-atvori yoki tabiatini bilmas edilar. Ular asirlikda bo‘lgan paytlarida singdirib olgan Xudo haqidagi noto‘g‘ri tushunchalarga yopishib olgan edilar. O‘nta ofat; Qizil dengiz orqali qutqarilish; samoviy manna; muqaddas chodir va uning barcha jihozlari; muqaddas marosimlar; hovli, Muqaddas joy va Eng

Muqaddas joy; Xudoning qonuni; ularga ergashgan Qoya; ularga ergashgan Qoyadan chiqqan suv, hatto ustunga ilingan ilon ham — bularning barchasi Uning tanlagan xalqida Xudo haqidagi bilimni oshirish uchun mo'ljallangan edi. Bu bosqichma-bosqich ta'lim edi. O'sha bosqichma-bosqich ta'lim kotiblar "endi Unga boshqa savol berishga jur'at etmadilar" degan holatgacha davom etdi, va shundan so'ng U ular bilan ochiq muhokamada ko'rib chiqadigan eng so'nggi mavzuni aniqlab berdi; bu esa Dovudning nomi hamda Masihning kim va nima ekaniga taalluqli edi.

Zamonaviy ruhiy Isroilning boshida, ruhiy Bobil ichida 1260 yil o'tgach, tanlangan ahd xalqi bo'lishi kerak bo'lganlar endi Shabbatni saqlamas edilar. Ular Masihning fe'l-atvori yoki tabiatini bilmas edilar. Ular asirlikda bo'lgan chog'larida o'zlariga singdirib olgan Xudo haqidagi noto'g'ri tushunchalarga yopishib olgan edilar. Adventizm tarixi o'zining barcha yo'l-belgilari, murtadliklari, murosalari va ichki kurashlari bilan 1880-yillarda shunday bir nuqtaga yetdiki, unda *The Desire of Ages* nashr etildi. O'sha kitobning 671-betida mujassam etilgan ilohiyot haqidagi tushuncha o'n sakkizinchi asrdan kelib chiqqan tushunchadan ancha ilgarilab rivojlangan edi.

Qadimgi Isroilning oxirida, ularning dastlabki tarixidan kelib chiqqan Xudolik haqidagi cheklangan tushunchaga asoslangan bir nizo yuzaga keldi. Isoning shahodati shunday deydiki, Ota bo'ladimi, O'g'il bo'ladimi yoki Muqaddas Ruh bo'ladimi, ularning barchasi "jismonan Xudolikning to'laligidir" (Kolosaliklarga 2:9). Muqaddas Kitobning shahodati shunday deydi: "Eshit, ey Isroil: Egamiz Xudoyimiz — yagona Egamizdir" (Qonunlar takrori 6:4).

Zamonaviy Isroil Xudoning Zotiga doir turli qarashlarga amal qiladi, va ulardan faqat bittasi to'g'ridir. Zamonaviy Isroilning oxirida Xudo O'z fe'l-atvorini ochib berish ishini, sinov muddati hali davom etib turgan paytda, yakunlaydi. U yahudiylar uchun ham shunday qilgan va U hech qachon o'zgarmaydi. Shubhasiz, biz butun abadiyat davomida Xudoning tabiati va fe'l-atvori haqidagi tushunchamizda o'sishda davom etamiz, biroq Xudo O'z xalqira O'zi haqida ta'lim berishga bo'lgan sa'y-harakatlarini namoyon etuvchi haqiqatning maqsadli bashoratli chizig'i mavjud bo'lib kelgan, va o'sha tarix U hozir o'rgatmoqchi bo'lgan ta'limning bir qismidir; ta'limiy jarayonga doir bashoratli Kalomda topiladigan ma'lumot esa, sinov muddatining yopilishiga mos keladigan, muhokamaning bir yakunini ko'rsatadi.

"Masih — azaldan mavjud bo'lgan, O'z-o'zidan mavjud bo'lgan Xudoning O'g'lidir.... O'zining azaldan mavjudligi haqida so'zlar ekan, Masih fikrni sanasiz asrlar qa'riga qaytaradi. U bizni ishontiradiki, U abadiy Xudo bilan yaqin hamjihatlikda bo'lmagan biron vaqt hech qachon bo'lmagan. O'sha paytda yahudiylar quloq solayotgan ovoz Sohibining O'zi Xudo bilan, Uning huzurida tarbiya topgan Zot kabi, birga bo'lgan edi." *Signs of the Times*, August 29, 1900.

"U Xudo bilan teng, cheksiz va qudrati cheksiz edi.... U abadiy, O'z-o'zidan mavjud bo'lgan O'g'ildir.

"Xudoning Kalomi Masihning yer yuzida bo'lgan paytdagi insoniy tabiati haqida so'zlar ekan, U zotning azaliy mavjudligi haqida ham qat'iy tarzda so'zlaydi. Kalom ilohiy Zot sifatida, hatto Xudoning abadiy O'g'li sifatida, Otasi bilan birlik va yagonalikda mavjud edi. Azaldan U

ahdning Vositachisi bo‘lgan, ya’ni Uni qabul qilgan taqdirda yer yuzidagi barcha xalqlar — yahudiylar ham, g‘ayriyahudiylar ham — barakalanishi lozim bo‘lgan Zot edi. “Kalom Xudo bilan edi, va Kalom Xudo edi.” Odamlar ham, farishtalar ham yaratilishidan oldin Kalom Xudo bilan edi va Xudo edi.” Review and Herald, 1906-yil 5-aprel.

U iqtibos keltirayotgan parchada Yuhanning eng dastlabki so‘zlaridanoq iqtibos keltiradi.

Azalda Kalom bor edi, Kalom Xudo bilan birga edi, va Kalom Xudo edi. U azalda Xudo bilan birga edi. Hamma narsa U orqali yaratilgan; va yaratilgan narsalardan birortasi ham Usiz yaratilmagan. Yuhanno 1:1–3.

Boshida kamida ikkita Xudo bor edi, chunki Yuhanno endigina shunday dedi: “Kalom Xudo edi va Xudo bilan edi.” Ibtidoning birinchi oyatida ibroniycha “Elohim” so‘zi “Xudo” deb tarjima qilingan. Xudoning Kalomida ko‘pincha “Elohim” grammatik tuzilishda yagona Xudoni ifodalash uchun qo‘llanadi, biroq shunga qaramay, u ko‘plikdir. Yuhanno bu mavzu haqidagi ikkinchi guvohligi bilan oyatdagi “Elohim”ning yagona Xudo bo‘lishi ehtimolini bartaraf etadi. Uning guvohligi kamida ikkita Xudoni tasdiqlaydi.

Ruhiy Bashoratni qo‘llab-quvvatlaymiz, deb da’vo qiluvchi anti-trinitariylar uchun bundan ham tashvishliroq tomoni shundaki, ibtido-da “Xudoning Ruhi suvlar yuzida harakat qilardi.” Suvlar ustida harakat qilgan bu “Ruh” Ota edimi yoki O‘g‘ilmi, yoxud Sister White U Zotga murojaat qilganidek, samoviy uchlikning uchinchi Shaxsimidi? Yuhanning Injilidagi dastlabki uch oyatdan keyin mana bu so‘zlar keladi.

Unda hayot bor edi; va hayot insonlarning nuri edi. Va nur zulmatda porlaydi; va zulmat uni anglamadi. Yuhanno 1:4, 5.

Yorug‘lik va zulmatga qilingan ishora Ibtidoning boshida aytilganlarga to‘la muvofiqdir.

Va Xudo dedi: «Nur bo‘lsin». Va nur bo‘ldi. Va Xudo nurning yaxshi ekanini ko‘rdi; va Xudo nurni zulmatdan ajratdi. Ibtido 1:3, 4.

Biz Xudo zotining taqdim etilishidan keyin keladigan yaratilish hikoyasida mavzu bo‘lgan nur haqidagi ushbu ikki parallel parchaga tez orada yana qaytamiz. Boshida bayon etilgan birinchi haqiqat — Xudo zotining tarkibi yoki tabiati haqidagi haqiqatdir. Ammo bu parcha ikkinchi bobning uchinchi oyatigacha to‘xtamaydi; u yerda biz yaratilishdagi so‘nggi uch so‘z birgalikda “haqiqat” deb tarjima qilinadigan so‘zni hosil qiluvchi uch ibroniy harf bilan boshlanishini ko‘ramiz.

Yaratilish haqidagi bayonning boshlanishi Ilohiyotning O‘zini tanishtiradi, so‘ng Uning Kalomining yaratuvchi qudratini bayon etadi, va keyin parchani haqiqatni, uchinchi farishtaning xabarini hamda Alfa va Omega bilan ifodalangan Xudoning ismini ifodalovchi ilohiy imzo bilan yakunlaydi.

Yettinchi kuni Xudo O‘zi qilgan ishini tamom qildi; va qilgan barcha ishlaridan yettinchi kuni orom oldi. Xudo yettinchi kunni barakali qildi va uni muqaddas qildi; chunki unda Xudo yaratib, qilgan barcha ishlaridan orom olgan edi. Ibtido 2:2, 3.

Xudoning Kalomida o'rgatilgan ilk haqiqatlarning yakuni ushbu parchaning cho'qqisidir. U "Xudo", "yaratdi" va "qildi" degan uch so'z bilan nihoyasiga yetadi; shu tariqa, parchaning boshlanishiga urg'u beradi, ammo xuddi shuningdek yettinchi kun Shabbatiga ham alohida urg'u beradi. Shabbat, albatta, yaratilishning ramzi va Xudo bilan Uning tanlangan xalqi o'rtasidagi belgidir. "Haqiqat" yaratilish haqidagi ana shu so'nggi uch so'zning har birini boshlab beruvchi uch harfda ifodalanadi. Guvohlik Shabbat haqiqatining naqadar ahamiyatli va muhim ekanini ta'kidlamogda, biroq bundan kam bo'lmagan darajada chuqur jihat shuki, o'sha uch harf birinchi, ikkinchi va uchinchi farishtalarning xabarlaridagi uch bosqichni ham ifodalaydi. Shunday qilib, Muqaddas Kitobning eng birinchi parchasidayoq Shabbat, Xudoning yaratuvchi qudratining belgisi sifatida, zamon oxiridagi sinov masalasi sifatida ham ko'rsatiladi. Muqaddas Kitobdagi so'nggi kitob Yuhanning o'z Injilidagi guvohligiga hamroh bo'lish uchun uchinchi bir guvohlikni taqdim etadi.

Osiyodagi yetti jamoatga Yuhannodan: hozir bor bo'lgan, ilgari bo'lgan va kelajakda keladigan Zotdan; Uning taxti oldida turgan yetti Ruhdan; hamda Iso Masihdan sizlarga inoyat va tinchlik bo'lsin. U sodiq Shohiddir, o'liklardan birinchi tug'ilgandir va yer yuzidagi podshohlarning Hokimidir. Bizni sevgan va O'z qoni bilan gunohlarimizdan yuvgan, hamda bizni Xudoga va O'z Otasiga shohlar va ruhoniylar qilgan Zotga abadlar osha shon-sharaf va hukmronlik bo'lsin. Omin. Mana, U bulutlar bilan kelmoqda; va Uni har bir ko'z ko'radi, hatto Uni nayza bilan teshib qo'rganlar ham; va yer yuzidagi barcha qabilalar U tufayli fig'on chekadi. Ha, omin. "Men Alfa va Omegaman, ibtido va intihoman", deydi Rabbiiy, hozir bor bo'lgan, ilgari bo'lgan va kelajakda keladigan, Qodir Xudo.

Men, sizlarning birodaringiz hamda Iso Masihning qayg'u-alamida, shohligida va sabr-toqatida hamrohingiz bo'lgan Yuhanno, Xudoning kalomi va Iso Masihning shahodati uchun Patmos deb ataladigan orolda edim. Rabbimiz kunida Ruhda edim va orqamdan karnay ovozidek ulug' bir ovozni eshitdim. U shunday der edi: Men Alfa va Omega, birinchi va oxirigiman; ko'rganingni kitobga yoz va uni Osiyodagi yetti jamoatga: Efesga, Smirnaga, Pergamosga, Tiyatiraga, Sardisga, Filadelfiyaga va Laodikiyaga yubor. Vahiy 1:4–11.

Vahiy kitobining birinchi bobidagi dastlabki uch oyat yakuniy ogohlantirish xabarini va bu xabarning Xudodan insoniyatga qanday yetkazilishini ko'rsatadi. Shuningdek, unda bu Iso Masihning Vahiyi ekani aytiladi; shu tariqa Vahiy kitobi bilan Doniyor kitobi o'rtasidagi farq belgilab qo'yiladi. Biri bashorat, ikkinchisi esa vahiydir.

"Vahiy kitobida Muqaddas Kitobning barcha kitoblari uchrashadi va yakun topadi. Bu yerda Doniyor kitobining to'ldiruvchisi bor. Biri bashoratdir; boshqasi esa vahiydir. Muhrlangan kitob Vahiy emas, balki Doniyorning oxirgi kunlarga taalluqli bashoratining o'sha qismidir. Farishta shunday amr qilgan edi: 'Ammo sen, ey Doniyor, bu so'zlarni yopib qo'y va kitobni oxirzamon vaqtigacha muhrlab qo'y.' Doniyor 12:4." Havoriylarning ishlari, 585.

Vahiy kitobida tan olinishi va qator ustiga qator birlashtirilishi lozim bo'lgan bashorat yo'nalishlari bor. O'sha bashorat yo'nalishlarining barchasi Vahiy kitobida yakun topadi, biroq muhrlangan kitob Vahiy kitobi emas edi; muhrlangan narsa shunchaki Doniyor kitobining o'zi ham emas edi, balki Doniyor kitobida muhrlangan narsa "Doniyorning bashoratidagi oxirgi kunlarga taalluqli

qism” edi.

“So‘nggi kunlar”ni umumiy ma’noda tushunish mumkin, biroq ularni ilhomlangan so‘zlar sifatida tushunish (va ular shundaydir) bizdan “so‘nggi kunlar” iborasiga payg‘ambarlik ramziy ma’nosi biriktirilgan-biriktirilmaganini ham baholashni talab qiladi. “So‘nggi kunlar” payg‘ambarlik tarixining ko‘plab dalillar bilan tasdiqlanadigan muayyan bir davridir. Umid qilamanki, yaqin kelajakda o‘sha tarixni bayon etaman. Bu, aniqrog‘i, 1798-yildan sinov muddati yopilguniga qadar bo‘lgan tarixdir. Buni anglashning bir yo‘li shuki, so‘zma-so‘z ma’nodagi ma’bad xizmatida yilning hukmni ifodalagan bir kuni bor edi, va u Kafforat kuni edi. O‘sha literal marosim Opa Uayt antitipik Kafforat kuni deb ataydigan narsaning timsoli edi. Payg‘ambarlikdagi yoki ruhiy Kafforat kuni sinov vaqtining “so‘nggi kunlari”ni ifodalaydi; u yakuniy hukm davrini ifodalaydi.

Doniyoldagi muhrlab qo‘yilgan bashorat ikki qismdan iborat edi. Millerchilar tan olgan, hukmning ochilishini e’lon qilgan oxirgi kunlarga oid bir bashorat bor edi. Doniyoldagi o‘sha parcha sakkizinchi va to‘qqizinchi boblarning Ulai daryosi vahiysi bilan ifodalangan. Doniyolda muhrlab qo‘yilgan boshqa bashorat esa hukmning yopilishini, Adventizmning oxirini, Amerika Qo‘shma Shtatlarining oxirini va dunyoning oxirini e’lon qiladi. O‘sha vahiy Hiddekel daryosi bilan ifodalangan.

“Xudo Daniyelga bergan nur ayniqsa mana shu oxirgi kunlar uchun berilgan edi. U Ulai va Xiddekel bo‘ylarida, Shinarning ulug‘ daryolari yonida ko‘rgan vahiyilar hozir bajarilish jarayonidadir, va bashorat qilingan barcha voqealar tez orada amalga oshadi.” Testimonies to Ministers, 112, 113.

Ulai vahiysi 1798-yilda muhrdan ochildi va Xudoning muqaddas ma’badiga hamda Uning xalqiga taalluqlidir. Hiddekel vahiysi esa 1989-yilda muhrdan ochildi; o‘sha paytda, Doniyor kitobining o‘n birinchi bobi, qirqinchi oyatida tasvirlanganidek, sobiq Sovet Ittifoqini ifodalovchi mamlakatlar papalik va Amerika Qo‘shma Shtatlari tomonidan supurib tashlandi, va u Xudo xalqining dushmanlariga taalluqlidir. Bu ikki vahiy Vahiy kitobidagi yetti jamoat va yetti muhr qanday vazifa bajarsa, shunday vazifa bajaradi. Ulardan biri jamoatning ichki tarixidir, boshqasi esa jamoatning tashqi tarixidir; va ikkalasi ham to‘liq davrni qamrab oladi hamda “ayniqsa” “shu oxirgi kunlar uchun”dir.

Ammo bizga Vahiy kitobi muhrlangan kitob emasligi aytilgan bo‘lsa-da, ayni paytda uning muhrlangan kitob ekani ham aytilgan.

“Vahiy muhrlangan kitobdir, ammo u ayni paytda ochilgan kitob hamdir. U bu yer tarixining oxirgi kunlarida sodir bo‘lishi kerak bo‘lgan ajoyib voqealarni qayd etadi. Bu kitobning ta’limotlari noaniq, sirli va anglab bo‘lmas emas, balki aniqdir. Unda Doniyorda berilgan bashoratlarning ayni yo‘nalishi davom ettiriladi. Xudo ba’zi bashoratlarni takrorlagan, shu bilan ularga muhim ahamiyat berilishi lozimligini ko‘rsatgan. Rabbiiy katta ahamiyatga ega bo‘lmagan narsalarni takrorlamaydi.” Qo‘lyozmalar to‘plami, 9-jild, 8.

Vahiy kitobi muhrdan ochilgan, chunki Doniyordagi bashoratlar muhrdan ochilgan; Doniyorda muhrdan ochilgan bashorat yo‘nalishlarining aynan o‘zi Vahiy kitobida ham uchraydi. Vahiy kitobida muhrlangan narsa, ayniqsa “oxirgi kunlar”dagi Xudoning xalqiga taalluqli bo‘lgan

Vahiyning bir qismi edi. Opa Uayt bu bayonotni yozgan paytda, u yozgan vaqtda “yetti momaqalldiroq” muhrlangan edi, shu sababli u “bu muhrlangan kitobdir”, deb yozgan. U, shuningdek, Doniyor kitobi “muhrlangan kitob bo‘lgan”, deb aytgan; bu o‘tgan zamonda ifodalangan edi. Uning uchun u 1798 yilda muhrdan ochilgan edi.

Uning hayoti davomida yetti momaqalldiroq haqidagi muhrlangan narsa shunchaki yetti momaqalldiroq ifodalagan kelajakdagi voqealar emas edi, balki, avvalo, “yetti momaqalldiroq” Adventizmning boshlanishi Adventizmning oxiriga parallel ekanini ifodalashidir. “Yetti momaqalldiroq” Iso Masihning Vahiyini tushunish uchun zarur bo‘lgan eng muhim bashorat qoidasini ochib berar ekan, shu bilan birga Xudoning tabiati va fe‘l-atvoriga oid bir xususiyatni ham ochib beradi: U barcha narsalarning boshi va oxiridir. Bashorat Xudoning tabiati va fe‘l-atvori bilan bog‘liq haqiqatlarning maqsadli rivojlanishi borligini ko‘rsatadi.

Iso, “Yahudo qabilasining Arsloni” sifatida tasvirlanganda, U tarix davomida haqiqatni bosqichma-bosqich va tizimli ravishda ochib berar ekan, amalga oshiradigan ishini ramziy tarzda ifodalaydi. U bashoratli kalomni, uni anglash lozim bo‘ladigan vaqt nuqtasigacha, muhrlab qo‘yadi. U haqiqatni ta‘lim berish maqsadida muhrlaydi va muhrdan chiqaradi. Palmoniy sifatida, Iso Ajoyib Hisoblovchi, vaqtning Egasi bo‘lib, O‘zining tarixini boshqaradi. Alfa va Omega sifatida, U, boshqa narsalar qatorida, tilning Egasi hamdir. Yahudo qabilasining Arsloni sifatida esa, haqiqatning odamlarga qachon ochib berilishini boshqaruvchi Zotdir.

Vahiy kitobining birinchi bobida, dastlabki uch oyatdan so‘ng, Ilohiy Zot uchta alohida mavjudot sifatida bayon etiladi.

Osiyodagi yetti jamoatga Yuhannodan: sizlarga inoyat va tinchlik bo‘lsin,

bor, bo‘lgan va kelajakdan keladigan Zotdan;

va Uning taxti oldida bo‘lgan yetti Ruhdan;

Va Iso Masihdan — U sodiq Shohid, o‘liklardan birinchi bo‘lib tug‘ilgan va yer yuzidagi shohlar ustidan Hokimdir. Vahiy 1:4, 5.

Muqaddas Kitobning so‘nggi kitobiga kirish qismi Xudoning jamoatiga aniq bir salom yo‘llaydi; unda Ota, Ruh va O‘g‘il ko‘rsatilgan. Xudoning Kalomining oxiri uning boshini takrorlamoqda va shu orqali Ilohiyotning to‘g‘ri tushunilishining ahamiyatini ta‘kidlamoqda. Buni esa Filadelfiyaliklar bo‘ladigan va bir yuz qirq to‘rt mingni tashkil etadiganlar uchun qilmoqda. Ular ahdning yakuniy xalqidir; ular ahd tarixining yo‘nalishlari davomida timsol qilingan. O‘sha guvohlar, boshqa haqiqatlar qatori, Xudo payg‘ambarlik tarixi davomida O‘zining tabiati va fe‘l-atvori haqidagi bilimni bosqichma-bosqich oshirishga intilib kelganini tasdiqlaydi.

Xudoni tanish ilmining insonga yetishmasligining Muqaddas Kitobdagi eng buyuk ramzi butun dunyoning va shuning uchun butun insoniyatning ramzi bo‘lgan Misrni ifodalagan Fir‘avn edi. O‘sha yo‘l-belgi boshida, Xudo O‘z ismini ma‘lum qilishni istagan tom ma‘nodagi Isroilning ibtidosida, ushbu jarayonni boshlaydi. Tom ma‘nodagi Isroilning oxirida esa, Xudoning ismi ustidagi bahs yana takrorlandi. Tom ma‘nodagi Isroilning oxirida Iso yahudiylar bilan bo‘lgan

muloqotini Dovud tarixini ko'rsatish va "birinchi eslatilish qoidasi"dan foydalanish orqali, yahudiylarning Laodikiyadagi ko'rligiga doir yakuniy bayonotni ifodalab belgiladi. Ular Uning nima deyayotganini tushuna olmadilar, chunki ular Alfa va Omega qoidasini bilmas edilar, shuningdek, ularning oldida turgan Alfa va Omegani ham tanimas edilar.

Ruhiy Isroilning boshida, Musoning tarixida timsollangan mojar o'ziga xos muvofiqlikda takrorlanadi. Adventizm "oxirgi kunlar" tarixi bo'ylab ilgarilar ekan, qadimgi Isroilda bo'lgani kabi, Alfa va Omega haqidagi yanada ko'proq narsani anglash uchun ko'plab imkoniyatlar berildi. Adventizmning oxirida, Masihning kunlarida bo'lgani kabi, endi boshqa savollar berilmaydigan bir nuqta keladi.

Vahiy kitobining birinchi bobidagi ushbu parchara qaytsak, inoyat va tinchlik «bor bo'lgan, bor edi va keladigan Zot»dan, shuningdek yetti Ruhdan, hamda Iso Masihdan yuborilayotganini ko'ramiz. Ilohiylik Iso Masih, yetti Ruh va «bor bo'lgan, bor edi va keladigan Zot» sifatida ifodalangan bo'lib, bu bizga «bor bo'lgan, bor edi va keladigan» deb ifodalangan xususiyatlar Otaga tegishli ekanini bilish imkonini beradi. Bu xususiyatlar Xudoning abadiy tabiatini ifodalaydi. U hamisha mavjud bo'lgan, va sakkizinchi hamda to'qqizinchi oyatlarda ayni shu sifat Iso Masihga ham aniq ravishda nisbat beriladi.

"Men Alfa va Omegaman, ibtido va intihoman", — deydi Rabbiy, "bor bo'lgan, bo'lgan va kelajakda keladigan, Qodir Xudo". Men Yuhanno, sizlarning birodaringiz hamda Iso Masihning qayg'u-alami, shohligi va sabr-toqatidagi hamkoringiz, Xudoning Kalomi va Iso Masihning shahodati uchun Patmos deb ataladigan orolda edim. Rabbimiz kunida Ruhda edim va orqamdan karnay sadosidek baland bir ovozni eshitdim. U shunday der edi: "Men Alfa va Omegaman, birinchi va oxirgiman; ko'rayotgan narsalaringni kitobga yozib, Osiyodagi yetti jamoatga yubor: Efesga, Smirnaga, Pergamga, Tiyatiraga, Sardisga, Filadelfiyaga va Laodikiyaga". Vahiy 1:8–11.

Iso so'zlari qizil rangda berilgan Muqaddas Kitobga ega bo'lganlar, sakkizinchi va o'n birinchi oyatlarda gapirayotgan zot Isoning O'zi ekanini biladilar. O'sha oyatlarda Iso O'zini "bor bo'lgan, bo'lgan va kelajakda keladigan Egamiz" deb atash orqali Ota bilan aynan bir xil abadiy tabiatga ega ekanini bildiradi, shuningdek, Iso O'zining "Qodir Xudo" ekanini ham qo'shimcha qiladi.

Vahiy kitobining, o'zini Iso Masihning Vahiysi deb ta'riflaydigan kitobning, eng boshida Iso aytadigan mutlaqo birinchi narsa shuki, U Alfa va Omegadir; ya'ni, Otadek O'zi ham abadiydir va U ham Qodir Tangridir. Xudoning tabiatiga xos sifatlar Vahiy kitobida Isodan kelgan ilk so'zlardir. Bu sifatlar hanuz Ilohiyat haqidagi dastlabki nuqtai nazarni himoya qiladigan adventistlar uchun bevosita qoqinish toshlaridir. Ular Otaning O'z O'g'lini vujudga keltirgan bir vaqt bo'lganiga ishonadilar.

Vahiy kitobining oxiri Vahiy kitobining boshi bilan uyg'undir.

Ikkinchi Kelish Xudolikning ta'rifidan keyin keladi. Yigirma ikkinchi bobda biz kitobning oxiri kitobning boshiga muvofiq kelishini ko'ramiz, va o'n ikkinchi oyat Birinchi bobning yettinchi oyatiga Ikkinchi Kelishga ishora qilish orqali parallel bo'ladi.

Mana, Men tez orada kelaman; har kimga o‘z ishiga yarasha berish uchun mukofotim O‘zim bilan birgadir. Men Alfa va Omegaman, boshlanish va oxirman, birinchi va so‘nggiman. Uning amrlarini bajo keltiradiganlar baxtlidir, toki ular hayot daraxtiga haqli bo‘lsinlar va darvozalar orqali shaharga kirsinlar. Tashqarida esa itlar, sehrgarlar, fohishabozlar, qotillar, butparastlar va yolg‘onni sevuvchi hamda qiluvchi har kim qolur. Men Iso, bu narsalar haqida jamoatlarda sizlarga guvohlik berish uchun farishtamni yubordim. Men Dovudning ildizi va zurriyotiman, yorqin va tong yulduziman. Ruh ham, Kelin ham: “Kel”, deydilar. Eshituvchi ham: “Kel”, desin. Tashna bo‘lgan kelsin. Kim xohlasa, hayot suvidan tekinga olsin. Vahiy 22:12–17.

Ikkinchi Kelishga ishora qilganidan so‘ng, Iso, Vahiy kitobining birinchi bobida bo‘lgani kabi, O‘zini Alfa va Omega deb tanishtiradi. So‘ngra U Ruh jamoatlarga aytgan so‘zni eshitadiganlar bilan uni eshitmaydiganlar o‘rtasidagi farqni qo‘shimcha ravishda ta’kidlaydi. U birinchi bobning birinchi—uchinchi oyatlarida tasvirlangan xabar yetkazish jarayoniga ishora qilib, xabar bilan Jabroilni Yuhannoga yuborganini bildiradi.

So‘ng U qadimgi Isroilning oxirida Kotiblar va Farziylarga aytgan so‘nggi bayonotiga qaytadi. U Vahiy kitobida “oxirgi kunlar”dagilar uchun yahudiylar o‘zlarining “oxirgi kunlar”ida tushuna olmagan narsaga javob berish orqali, jismoniy va ruhiy Isroilning har ikkala yakunini bir-biriga bog‘laydi. U O‘zi Dovudning ildizi (boshlanishi) va zurriyoti (yakuni) ekanini aytadi. Dovud va uning Rabbisi mavzusi Iso bahs-talash qiluvchi yahudiylarga aytgan so‘nggi bayonot edi va u, Filadelfiya jamoatiga yo‘llangan xabarga ko‘ra, o‘zlarini yahudiy deb da’vo qiladigan, ammo unday bo‘lmagan oxirgi kunlardagilar uchun chiqarilgan so‘nggi hukmni ifodalaydi.

Mana, o‘zlarini yahudiymiz deydigan, aslida esa unday bo‘lmay, yolg‘on so‘zlaydigan shayton jamoasidagilarni Men shunday qilamanki, ular kelib oyoqlaring oldida sajda qiladilar va Men seni sevganimni bilib oladilar. Sabr-toqatim haqidagi kalomni saqlaganing uchun, Men ham seni butun yer yuziga keladigan, yer yuzida yashovchilarni sinash uchun keladigan vasvasa soatidan asrayman. Vahiy 3:9, 10.

Avliyolarning oyoqlari ostida sajda qiluvchilar — Rabbimizning og‘zidan tuflab chiqarib yuborilgan Laodikiya adventistlaridir.

“Siz, avliyoning oyoqlari oldida sajda qiladiganlar (Vahiy 3:9) oxir-oqibat najot topadi, deb o‘ylaysiz. Bu yerda men siz bilan kelisha olmayman; chunki Xudo menga ko‘rsatdiki, bu toifa bir vaqtlar e’tiqod qilgan Adventistlar bo‘lib, ular imondan qaytib ketgan, va ‘o‘zlari uchun Xudoning O‘g‘lini yana qaytadan xochga mixlab, Uni oshkora sharmanda qilganlar.’ Hali kelajakda bo‘lgan ‘vasvasa soati’da esa, har bir kishining haqiqiy xarakterini oshkor etish uchun, ular o‘zlarining abadiy yo‘qolganliklarini bilib oladilar; va ruhiy iztirob ostida ezilib, avliyoning oyoqlari oldida bosh egadilar.” Kichik Podaga So‘z, 12.

Muqaddas Kitob va Bashorat Ruhira ko‘ra, azizlarning oyoqlari oldida sajda qiladiganlar shaytonning sinagogasi a’zolaridir. Ular o‘zlarini yahudiy deb da’vo qiladilar, ammo unday emaslar. Solih adventistlarga Filadelfiya jamoatida murojaat qilinmoqda. Bir yuz qirq to‘rt mingliklar Filadelfiyaliklardir, o‘zlarini yahudiy deb aytib, ammo unday bo‘lmaganlar esa Laodikeyaliklardir. “Oxirgi kunlar”da sodiq kishilarning ikki toifasi bor: bir yuz qirq to‘rt

mingliklar va shahid bo'ladiganlar. Yetti jamoatdan tanqidдан xoli bo'lganlari faqat ikkitadir. Ulardan biri hech qachon o'lmaydiganlarni ifodalovchi Filadelfiya, boshqasi esa sodiq shahidlarni ifodalovchi Smirnadir. Shahidlar va o'lmaydiganlar, ya'ni Smirna va Filadelfiya, yetti jamoat ichida o'zlariga berilgan xabarga nisbatan hech qanday mahkumlik qo'shilmagan yagona jamoatlardir. Shunga qaramay, har ikkala jamoat ham o'zlarini yahudiy deb da'vo qilgan, ammo unday bo'lmaganlar bilan muomala qilishiga to'g'ri kelgan. Bu shundaydir, chunki ularning barchasi "oxirgi kunlar"dagi ayni bir jamoatning a'zolari bo'lib, bir xil sharoitlarga duch keladilar: bir toifa Qiyomatdagi Ulug'lanish Tog'ida Muso orqali ifodalanganidek, o'z qoni bilan guvohlik berishga taqdir etilgan; boshqa toifa esa hech qachon o'lmagan Ilyos orqali ifodalangandir.

Smirnadagi jamoatning farishtasiga yozgin: Bularni o'lik bo'lgan va tirik bo'lgan, Birinchi va Oxirgi aytadi: Men sening ishlaringni, musibatingni va kambag'alligingni bilaman, (ammo sen boysan), shuningdek o'zlarini Yahudiy deb aytib, aslida unday bo'lmaganlarning, balki Shaytonning sinagogasi bo'lganlarning kufr so'zlarini ham bilaman. Boshingga tushajak narsalardan aslo qo'rqma: mana, iblis sizlardan ba'zilarini sinalishingiz uchun zindonga tashlaydi; va o'n kun musibat tortasizlar. O'lingacha sodiq bo'lgin, shunda Men senga hayot tojini beraman. Vahiy 2:8–10.

Iso Masih Smirna jamoatining og'ir ahvolini tasvirlar ekan, U faqat birgina ijobiy izohni aytadi: "ammo sen boysan", shu tariqa ularni boy bo'lmagan Shayton sinagogasi a'zolariga qarama-qarshi qo'yadi. Vahiy kitobida adventist bo'lib, o'zlarini boy deb o'ylaydigan, aslida esa boy bo'lmaganlar, o'zlarini Yahudiy deb aytadigan, ammo Yahudiy bo'lmaganlardir, chunki ular Laodikiya Yettinchi kun adventistlaridir.

Vahiy kitobining boshida Ilohiyat uch shaxs sifatida taqdim etiladi, va Vahiy kitobining oxirida Iso hamda Ruh bevosita tilga olinadi, ammo Ota tilga olinmaydi. Buning ahamiyati yo'q, chunki satrma-satr tamoyili birinchining oxirgini yoritishi bilan birlashganda, Vahiyning so'nggi oyatlarida Otaning e'tirof etilishini talab qiladi, zero U allaqachon dastlabki oyatlarda u yerda ekani ayon qilingan. Bu Yuhanno xushxabarining birinchi bobidan hech farq qilmaydi: u yerda Yuhanno Ruhni bevosita ko'rsatmaydi, ammo Ruh u yerda ekani anglashiladi, chunki "boshida" degan ifoda ilk bor yozilgan paytning o'zidayoq Ruh u yerda edi. Yuhannoning xushxabardagi birinchi bobdagi guvohligi xuddi shu "boshida" degan ayni ibora bilan boshlanadi.

"Boshlanish" payg'ambarlik timsolidir va u payg'ambarlikka oid qoidalar, jumladan satr ustiga satr tamoyili asosida baholanishi lozim. Musoning boshlanishi Yuhanno xushxabarining boshlanishidir, Vahiy kitobining boshlanishidir va u, shuningdek, Vahiyning oxiridir. O'sha to'rt yo'nalishdan ikkitasi ichida samoviy uchlikning uchala Shaxsi ham aniqlab ko'rsatilgan; bir yo'nalishda (Yuhannoning xushxabarida) Ruh yetishmayotgandek bo'lishi mumkin, to'rtinchi yo'nalishda esa Ota yetishmaydi, ammo ular birlashtirilganda barcha to'rt yo'nalishda ham uchala Ilohiy Shaxs namoyon bo'ladi.

Masih Otani ma'lum qilish uchun keldi, Muqaddas Ruh esa O'g'ilni ma'lum qilish uchun keldi. Uchalasi ham abadiy qurbonliklar qildilar. Ota olamni shu qadar sevdiki, U Isoni berdi; Iso esa olamni shu qadar sevdiki, U O'zi yaratgan zotlarning jismiga abadiy ravishda O'z zimmasiga olishga rozi bo'ldi. Yaratganning O'z yaratganining bir qismiga aylanishni tanlashi qanday turdagi

berishni ifodalaydi? Ilohiyotning uchinchi Shaxsi O‘zini berdi, chunki U insoniyat deb ataladigan yaratilgan mavjudot ichida yashash maqomini — abadiyat davomida — qabul qilgan.

Ehtimol, aynan shu sababga ko‘ra Muqaddas Ruh qayta-qayta Xudoning xalqining ramzlari bilan bog‘lanadi. U Ilohiyatning inson yaratilishi bilan birga qolishi lozim bo‘lgan Shaxsidir. Shuning uchun, Muqaddas Yozuvlarda Muqaddas Ruhning ramzlari ko‘pincha Muqaddas Ruhni ham, insoniyatni ham ifodalovchi bir ramz orqali tasvirlanadi. Boshida Ruh suvlar uzra harakat qilgan edi.

U menga dedi: “Sen ko‘rgan, fohisha o‘tirgan suvlar — xalqlar, olomonlar, millatlar va tillardir.” Vahiy 17:15.

Muso tomonidan qurilgan muqaddas maskandagi jihozlar ichida, ishchilar amal qilishi uchun andozasi maxsus batafsil ko‘rsatib berilmagan yagona buyum yetti shoxli shamdon edi. Shamdon insoniyat bilan ilohiyatning birikishini ifodalaydi. Shu sababli, muqaddas maskandagi buyumlar orasida shamdonning tuzilishi insonlar o‘z hissasini qo‘sha olishi uchun qoldirilgan yagona narsa edi. Masih orasida yuradigan yetti shamdon yetti jamoat ekanligi ayon qilingan, biroq shamdon Muqaddas Ruhni ifodalovchi moy bilan ta‘minlanar edi; yorug‘lik uchun alangani ushlab turadigan shamlarning piliklari esa ruhoniylarning ishlatilgan oq zig‘ir kiyimlaridan tayyorlangan bo‘lib, bu dunyoning nuri sifatida porlaydigan Masihning solihligini ifodalaydi. Xudoning xalqi dunyoning nuridir, ammo bu nur faqat Muqaddas Ruhning moyi bilan oziqlanadi. Muqaddas Yozuvlarda Muqaddas Ruhning tasvirida U ko‘pincha insonlar bilan bog‘liq holda tilga olinadi.

Taxtdan chaqmoqlar, momaqaldiroqlar va ovozlar chiqardi; taxt oldida yonib turgan olovning yetti chirog‘i bor edi, ular Xudoning yetti Ruhidir. Vahiy 4:5.

Bu yerda yetti chiroq “Xudoning yetti Ruhi” deb ta‘riflanadi, ammo bizga yetti shamdon yetti jamoat ekani aytiladi.

O‘ng qo‘limda ko‘rgan yetti yulduzning va yetti oltin shamdonning siri shudir. Yetti yulduz — yetti jamoatning farishtalaridir; sen ko‘rgan yetti shamdon esa yetti jamoatdir. Vahiy 1:20.

Yetti shamdon ham yetti Ruhdir, ham ular Xudoning jamoatidir.

Va men qaradim, va mana, taxtning o‘rtasida, to‘rtta maxluqotning o‘rtasida va oqsoqollarning o‘rtasida go‘yo so‘yilganday bir Qo‘zi turar edi; Uning yetti shoxi va yetti ko‘zi bor edi; bular butun yer yuziga yuborilgan Xudoning yetti Ruhidir. Vahiy 5:6.

Yetti shox va yetti ko‘z, shuningdek, butun yer yuziga yuborilgan Muqaddas Ruhdir; va masihiy suvga cho‘mdirilib, butun yer yuziga yuboriladi, chunki u Ota, O‘g‘il va Muqaddas Ruh nomi bilan suvga cho‘mdirilgan edi. Yakshanba qonuni inqirozining shahidlari ustidan e‘lon qilingan barakada hamda 1844 yildan beri zamonaviy ruhiy Isroilda imonda vafot etganlarning barchasi haqida, ularning dafn marosimlari uchun hamdu sano aynan Ruh tomonidan aytiladi, U: “Ha”, “ular o‘z mehnatlaridan orom topsinlar”, deganida; chunki u ularning mehnatlari davomida, ular o‘z jonlarini fido qilgunlariga qadar, ular bilan birga bo‘lgan edi.

Va men osmondan menga shunday degan bir ovozni eshitdim: Yoz: bundan buyon Rabbimizda vafot etgan o'liklar baxtlidirlar. Ha, deydi Ruh, toki ular o'z mehnatlaridan orom topsinlar; va ularning ishlari ularga ergashadi. Vahiy 14:13.

Vahiy kitobining oxiri va boshlanishini, Muqaddas Kitobning boshlanishini hamda Yuhanno xushxabarining boshlanishini ko'rib chiqqanimizda, satr ustiga satr qo'yish tamoyilining tatbiqiga ko'ra, Ilohiyatning uchala Shaxsi ham namoyon bo'lishini ko'ramiz. Ota u yerda bor. O'g'il esa O'zini Alfa va Omega deb tanitadi.

Agar insoniyat bilan ilohiyatning birikishi Muqaddas Ruh bilan insonzotning birikishi ekanini anglasak, unda nega Muqaddas Ruh ramzlari insoniyat ramzlari bilan o'zaro bog'langanini tushuna olamiz. Shu nuqtayi nazarni yodda tutgan holda, biz tez-tez murojaat qilib kelgan o'sha ikki "boshlanishda"ga yana qaytamiz.

Boshida Xudo osmonu falakni va yerni yaratdi. Yer esa shaklsiz va bo'sh edi; zulmat tubsizlik yuzini qoplagan edi. Va Xudoning Ruhi suvlar yuzi uzra harakat qilardi. Va Xudo dedi: «Yorug'lik bo'lsin»; va yorug'lik bo'ldi. Va Xudo yorug'likning yaxshi ekanini ko'rdi; va Xudo yorug'likni zulmatdan ajratdi. Ibtido 1:1–4.

Boshida Kalom bor edi, Kalom Xudo bilan birga edi, va Kalom Xudo edi. U boshida Xudo bilan birga edi. Hamma narsa U orqali yaratildi; va yaratilgan narsalardan birortasi ham Usiz yaratilmagan. Unda hayot bor edi; va hayot insonlarning nuri edi. Va nur zulmatda porlaydi; va zulmat uni anglamadi. Yuhanno 1:1–5.

"Boshida" degan bu ikki guvohlikdan foydalanib aytganda: hamma narsani yaratgan Kalom bo'lgan Xudo O'z jonini ham berdi, chunki "Unda hayot bor edi", va Uning hayoti insonlarning "nuri" edi. Yaratilgan insonning "nuri" — Yaratuvchining solihligidir. Yaratuvchining solihligi — muqaddas maskandagi shamdonlardagi pilikdir.

Unga nozik zig'ir matoga, pok va oq libosga burkanish nasib etildi; chunki nozik zig'ir mato — azizlarning solihligidir. Vahiy 19:18.

Pilakni oziqlantiradigan moy mo'minning hayotida Muqaddas Ruhning faoliyatini ifodalaydi. Boshida yer zulmatda edi va yorug'lik yo'q edi. So'ng Iso O'z hayotini, ya'ni Unda bo'lgan hayotni berdi, toki insonlar uchun yorug'lik bo'lsin.

Yer yuzida yashovchilarning barchasi unga sajda qiladilar; bular — ismlari olam bunyod etilganidan beri so'yilgan Qo'zining hayot kitobiga yozilmaganlardir. Vahiy 13:8.

Iso insoniyat uchun qurbon bo'lishni tanlaganida, odamlar nurga ega bo'lishlari uchun O'z hayotini berdi. Bu ikki parchada ham ko'rinib turganidek, qachonki nur joriy etilsa, o'sha nur yorug'lik va zulmat, kunduz farzandlari yoki tun farzandlari sifatida ifodalangan ikki toifa sajda qiluvchilarni yuzaga keltiradi.

Lekin sizlar, birodarlar, zulmatda emassizlarki, o kun sizlarni o'g'ri kabi bexosdan bosib kelsin. Sizlarning barchangiz nur farzandlari va kunduzning farzandlarisiz; biz na tunningmiz, na zulmatning. 1 Salonikaliklarga 5:4, 5.

Muqaddas Ruhning kun farzandlari bilan bo‘lgan yaqin abadiy munosabatini anglaganimizda, nega Xudoning farzandlari va Muqaddas Ruhning timsollari bir-biri bilan shunchalik yaqindan bog‘liq ekanini tushuna olamiz. Vahiyning so‘nggi parchalarida biz Isoni Alfa va Omega sifatida ko‘ramiz, satr ustiga satr qo‘llanishi orqali Otani ko‘ramiz, va Muqaddas Ruh O‘zi haqidagi so‘nggi ramziy ifodasini bermoqda; chunki qadimdagi muqaddas kishilar Muqaddas Ruh tomonidan harakatga keltirilganlari holda so‘zlagan edilar. Uning Ibtidodagi O‘zi haqidagi ilk bayonoti Uni suvlar uzra harakat qilayotgan, ya’ni insoniyat uzra harakat qilayotgan Zot sifatida ko‘rsatadi, va O‘zi haqidagi so‘nggi ishorasi quyidagichadir.

Ruh va kelin: “Kel”, deyдилar. Eshitgan ham: “Kel”, desin. Chanqagan kelsin. Kim xohlasa, hayot suvidan tekinga olsin. Vahiy 22:17.

Boshidan oxirigacha Muqaddas Ruh insoniyat bilan bog‘liqlikda namoyon etiladi, chunki kunduz farzandlari ilohiylik va insoniyatning birikmasini ifodalaydi. Pavlus, Ishayo singari, insonlar idishlar ekanini ko‘rsatadi; muqaddas joydagi shamdonlarda esa pilik qo‘yilgan idishlar bor edi va Masihning solihligi bo‘lgan nurni namoyon qilish uchun zarur bo‘lgan yoqilg‘ini ta’minlash maqsadida moy idishlarga quyilar edi. Biz — Xudoning Kalomining boshidan oxirigacha va Bashorat Ruhi bitiklarida ham aniq ko‘rsatilganidek — Ilohiy Zotning Uchinchi Shaxsi bo‘lgan Muqaddas Ruhning idishlarimiz.

Adventizmning boshlanishida va oxirida bajo bo‘lgan ikkinchi farishtaning xabarida ikki alohida xabar bor: biri jamoat uchun, biri esa dunyo uchun.